

Dato: 02.05.2019
Arkivref: 2017/18-1288/2019 / L12

Saksbeh: Rolf M. Lossius
Saksbeh. tlf: 95 99 74 03

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Kommunestyret	20.06.2019

Høringsuttalelse - Statlig reguleringsplan for Evenes Flystasjon

Rådmannens innstilling

Evenes kommunestyre ber Kommunal og moderniseringsdepartementet om å innarbeide følgende endring til planbestemmelsene;

Merknader/endringer til planbestemmelsene og plankart inkl. støvkart

3.1 Restriksjoner i arealbruk (PBL § 12-7, 2)

Evenes kommune har ikke et forslag til alternativ. Vi mener at for områdene SLA 1, 2, 3 og 5 (sivil lufthavn) må Avinor, som statlig virksomhet, fritt kunne videreutvikle sin virksomhet uten å måtte få godkjenning fra Forsvarsbygg. Ved spørsmål om skjermingstiltak skal Forsvarsbygg ha en veiledningsplikt på disse områdene.

3.3 Overvannshåndtering (PBL § 12-7, 3)

Første avsnitt opprettholdes.

Endring andre avsnitt: Overflatevann og spillvann for nye bygg og anlegg skal separeres og ikke forurenset overflatevann føres til resipient i eget overvannssystem. Dersom dagens kapasitet på det kommunale avløpsnettets må dimensjoneres opp, gjøres dette av utbygger av dette planområdet.

3.4 Støy (PBL § 12-7, 3)

Støybegrensende tiltak skal også gjennomføres for fritidsboliger som blir berørt utenfor planområdet jf. definisjon på bebyggelse med støyfølsom bruksformål (retningslinjer for støy T-1442/2016). Det innarbeides like vilkår for støydempende tiltak som for Ørlandet.

I punktet «utenfor planområdet» må det innarbeides at også kirkebygg (Kirke med de tilhørende bygninger) skal komme inn under bygninger som skal få støyisolerende tiltak.

Der det i framtiden vil bli behov fra kommunen for å kreve støyfaglig vurdering i nærliggende områder utenfor dagens gule sone, skal Forsvarsbygg gjennomføre dette vederlagsfritt.

I tillegg skal det utarbeides nytt støykart ved minimum 50% økt aktivitet for QRA og MPA. Støykartet skal da inneholde det totale støybildet av forsvarsaktivitet i området, samt redegjøre for sumvirkningen av de ulike støykildene.

4.7 Dialog mellom Forsvaret og landbruks- og reindriftsnæringen

Tillegg til forslag til bestemmelse under dette punkt:

Det etableres egnet forum for gjensidig informasjon mellom Forsvaret og organisasjoner som benytter nærområdet til jakt, fiske og øvrig aktiviteter knyttet til bruk av friluftaktiviteter.

5.1 SSL – Flyoperativt område (PBL § 12-7, 1 og 2)

Avisningsplattformen skal være felles for sivile og militære fly.

6.1 Byggeområde for næring, BN (PBL § 12-7, 1)

Tas ut eller innarbeide like vilkår som beskrevet under punkt 3.2 turbulensvurderinger.

6.4 Fortau SF (PBL § 12-7, 14)

Tillegg til forslag til bestemmelse under dette punkt:

Det må etableres gang- og sykkelvei mellom SF/M1 og Nautå Næringsområdet.

8.2 Miljøhensyn i anleggsfasen (PBL § 12-7, 3)

Endring andre avsnitt, ny setning først:

Plan for beskyttelse av omgivelsene mot støy og andre ulemper i bygge- og anleggsfasen skal godkjennes av kommune og veieier.

8.3 Rekkefølgebestemmelser (PBL § 12-7, 10)

Endring av rekkefølgekrav:

Punkt 4 – strykes «*eller fortau*». Nytt punkt blir følgende;

Gang- og sykkelvei langs rv 833 fra avkjøring flystasjonen til den sivile terminalen må gjennomføres innen flystasjonen tas i ordinær bruk, senest innen 31.12.2022.

Tillegg til forslag til bestemmelse under dette punkt:

- Det må etableres midlertidig trafikksikker passasje mellom flystasjonen og Nautå næringsområde i påvente av utbygging av parsell 15 – Hålogalandsvegen. Tiltaket skal være gjennomført senest innen 31.12.2022.
- Det må etableres et høydebasseng på Nautå for å sikre tilstrekkelig jevnt vanntrykk før flystasjonen tas i bruk og senest innen 31.12.2022.
- Det skal etableres felles avisningsplattform for flyavisning for sivil og militære fly innen 31.12.2022. Dagens avisningsplattform stenges fra 01.01.2023.
- Utbygger etablerer renseanlegg sør for flystasjonen på avløpsledningen som går mot Evenes/Ofotfjorden før 31.12.2022. Dersom avløpsnettets må oppgraderes som en følge av den økte bruken flystasjonen innebærer, skal dette gjøres innen samme tid.
- Det må utarbeides en konsekvensutredning for den totale miljøbelastningen som militærets anlegg i området medfører overfor naturmiljø og Ofotfjorden. Konsekvensutredningen skal også sannsynliggjøre gjenværende tålegrense for andre tiltak i området. Rapporten skal være utarbeidet senest innen 30.06.2020 og eventuelle tiltak skal innarbeides i disse planbestemmelsene.
- Forsvaret legger ut anbud på minimum 20 utleieleiligheter/boliger i henholdsvis Evenes og nye Tjeldsund innen oktober 2019.

Dokumenter i saken:

- Statlig reguleringsplan med konsekvensutredninger for Evenes flystasjon og Harstad/Narvik lufthavn. Varsel om offentlig ettersyn og høring av reguleringsplan.

<https://www.forsvarsbygg.no/no/nyheter/nyhetsarkiv-evenes-flystasjon/kunngjoring-reguleringsplan-evenes-flystasjon/>

Vedlegg til saken:

- Rapport Agenda Kaupang -19
- Rapport – Handelsanalyse for Evenes

Saksopplysninger

Forelagte reguleringsplan er en konsekvens av to Stortingsvedtak. I sak «*Et forsvar for vår tid*» som var langtidspan for forsvarssektoren» i Prop. 73 (2011-2012) vedtak 611 «*Fremskutt operasjonsbase i Nord-Norge etableres på Evenes. Bodø hovedflyplass legges ned*». Den andre behandlingen i Stortinget var «*kampkraft og bærekraft*» som var langtidspan for forsvarssektoren Prop. 151 (2015-2016), vedtak 40 «*333 skvadronen lokaliseres til Evenes. Andøya flystasjon legges ned.*».

Evenes kommune tilsluttet seg at reguleringsplanen for Evenes flystasjon skulle være en statlig plan. Bakgrunnen for dette var at Evenes kommune ikke hadde ressurser til å kunne gjennomføre en slik omfattende plan innenfor de tidsfrister som krevdes. Planen med planbestemmelsene har 10 konsekvensutredninger av ulike temarapporter. I tillegg foreligger det ytterligere 3 vedlegg til planen. Det er plankartet og reguleringsbestemmelsene som er de juridisk bindende dokumentene vi skal gi høringsuttalelse på. Til plankartet, er framtidig støysonekart også vesentlig.

Evenes kommune er glad for Forsvarets reetablering på Evenes. Evenes kommune er et livskraftig lokalsamfunn med høy trivselsfaktor og med «god nabo» garanti. Dette gjelder både opp mot nye innbyggere og opp mot de øvrige kommunene i regionen. Evenes kommune er trygg på at vi skal kunne tilby gode bo- og oppvekstvilkår med ledig kapasitet på både boligtomter, barnehage og skole.

Vurderinger

Administrasjonen har vært godt involvert i prosessene som Forsvarsbygg har gjennomført ved utarbeidelse av reguleringsplanen. Det er i prosessen blitt avdekket naturlige motstridende interesser mellom FB og Evenes kommune. Dette går på bl.a. støy, vann- og avløp og de samfunnsmessige konsekvenser av reetableringen av Evenes flystasjon. I administrasjonens saksfremlegg vil det bli gitt merknader til hvert enkelt vedlegg til reguleringsplanbestemmelsene, for så å oppsummere med forslag til endring av planbestemmelser. Merknadene tar primært utgangspunkt i ringvirkningene for Evenessamfunnet, men vil sekundært også vurderes opp mot de regionale. I dette tilfellet har Forsvarsbygg definert regionalt nedslagsfelt som aksene Harstad – Narvik. Forutsetningene vi vurderer reguleringsplanens konsekvenser opp mot, er Forsvarsbygg sine egne anslag på bruk. Det opplyses at Evenes flystasjon bygges for å huse 1000 personer. Av dette skal det være anslagsvis 300 vernepliktige som skal arbeide og bo inne på basen. I tillegg har man anslått at mer enn 40 – 45% vil være pendlere i de første årene. Forsvarets egne tall for økt sysselsetting på basen, indikerer en bemanning på ca. 550 i 2025. Primært skal pendlere bo inne på basen. I tillegg vil det være en del kurs/møter, gjester fra andre baser. Vi anslår derfor at ca. 300 personer i tillegg til de vernepliktige vil oppholde seg primært innenfor basen. Våre vurderingen opp mot konsekvenser blir derfor vurdert opp mot 1000 brukere daglig, hvorav ca. 500 vil bruke basen på heltid. Samfunnsanalysen til Forsvarsbygg (s. 32) tilsier at befolkningsveksten Evenes kommune kan forvente å få som en konsekvens av reetableringen av basen, vil være 2% av veksten, hvor analysen tilsier at kommunene Evenes, Tjeldsund, Skånland og Gratangen vil til sammen få en vekst på mellom 45 og 50 personer. Dette vil anslagsvis være 14 personer for Evenes kommune sitt vedkommende. Dette er den veksten i rammeoverføringen som Forsvarsbygg mener vi skal håndtere de

økte kommunale forpliktelsene i utbyggings- og i driftsfasen. Dette gjelder spesielt innenfor vann, avløp, brann og beredskap, helse og øvrig offentlige tjenester som reetableringen vil innebære. Evenes kommune mottar i dag rammeoverføringer for å drifte kommunen for ca. 1400 innbyggere.

MERKNADER TIL KU TEMARAPPORTER/VEDLEGG

Formålet med bestemmelsene om konsekvensutredninger er å klargjøre virkningene av planer og tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Behandlingen av saker etter bestemmelsene skal bidra til at virkningene for miljø og samfunn blir tatt hensyn til når et tiltak planlegges og når det tas stilling til om tiltaket skal gjennomføres. Regelverket skal også sikre en åpen prosess slik at alle berørte parter blir hørt. KU'ene skal beskrive de totale belastningene på de ulike områdene et tiltak vil innebære. I dette tilfellet skal det der det er naturlig, beskrives hvordan eksisterende tiltak i området sammen med det nye tiltaket, vil påvirke lokalsamfunnet. I flere av KU'ene er det forutsatt av definisjon, eller beskrevet gjennom tekst, at man har bare vurdert etableringen av Evenes flystasjon isolert og ikke opp mot eksisterende tiltak. KU'ene tar utgangspunkt i det opprinnelige trafikk-mønster som er lagt for militær aktivitet knyttet til F35. Dersom aktiviteten økes over tid, må det gjennomføres nye vurderinger i samarbeid med Evenes kommune.

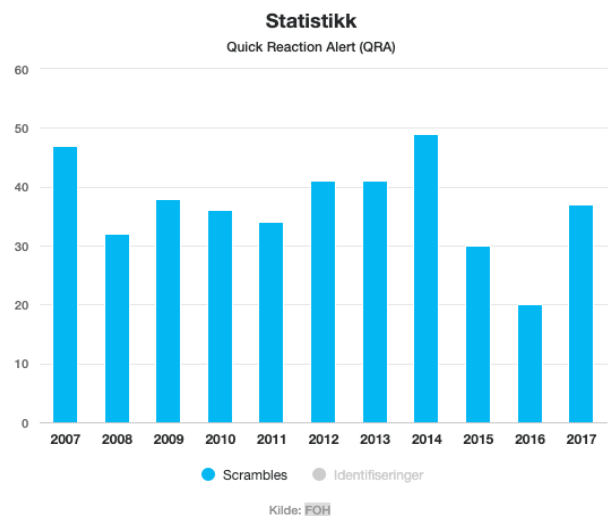
KU temarapport Støy

Det er to ulike etableringene som skjer på Evenes flystasjon. MPA som skal betjenes med P-8, som tilsvarer maskiner som brukes i dagens sivile luftfart. QRA skal betjenes med F-35 og vil gå ut med to fly ved hver uttrykning. Det er lagt inn ca. en QRA pr. uke, som tilsvarer 4 av- og ankomster. Det er dette som vil generere et nytt støybilde i og rundt Evenes flystasjon.

Statistikk som NRK har hentet fra Forsvarets operative hovedkvarter for QRA i Bodø, viser at det har variert antall QRA over år, men med en økning de siste årene.

Opplevelsen av støy er subjektivt for de som opplever støyen. Samtidig er det fastsatt retningslinjer om støy i arealplanlegging (T-1442/2016). Retningslinjene danner grunnlaget for utarbeidelsen av støykartet med henholdsvis rød og gul sone. Rød sone rammer primært området til den sivile luftfarten, inklusiv utearealene. I tillegg berøres næringsområder av rød sone. Beskrivelse av konsekvenser er lite klargjørende for denne delen av utredningen. Støyrapporten tar ikke for seg hvordan fly mønsteret vil være fordelt i løpet av døgnet. Det vil være vesentlig, da støy som genereres mellom kl. 2400 og 0600 vil oppleves mer støyende enn om det skjer i løpet av de øvrige 18 timene i døgnet. Fra 0600 til kl. 2400 er omgivelsene rundt Harstad/Narvik lufthavn, Evenes vant med at det tar av og lander sivile passasjerfly. Flymønsteret som er skissert opp i rapporten, indikerer at støyen vil kunne påvirke et langt større område enn det som er fastlagt i støysonekartet. Forklaringen som er gitt, er at F35 vil være så høyt oppe at man ikke vil måle verdier som indikerer gul sone langs disse inn og utflygingsrutene – ut over hva som er skissert i støysonekartet. Evenes kommune mener at dette må Forsvarsbygg underbygge gjennom nye målinger etter den operative virksomheten til QRA har blitt påbegynt.

Det er to baser for F35 i Norge. På Ørlandet er det i bestemmelsene gitt støyisolering også for fritidsbebyggelse. I forslag til reguleringsbestemmelser til denne planen, er dette spesifikk ikke tatt med som tiltak. Selv om dette kanskje er korrekt i henhold til veileder for støytiltak, mener Evenes kommune at det strider mot den vanlige oppfattelsen av likebehandling i forvaltningen. Med bare to baser for F35, mener Evenes kommune at man må praktisere samme verdier når tiltak skal utløses ved støy i gul og rød sone, samt

at den samme type objekter skal tas med i bestemmelsene. Det innebærer at også fritidsboliger må tas med i bestemmelsene om hvem som skal kunne få støyisolerende tiltak som en følge av denne utbyggingen. Å likestille disse to basene med hvem som skal få tiltak, vil ikke kunne danne presedens for å uthule nasjonal veileder.

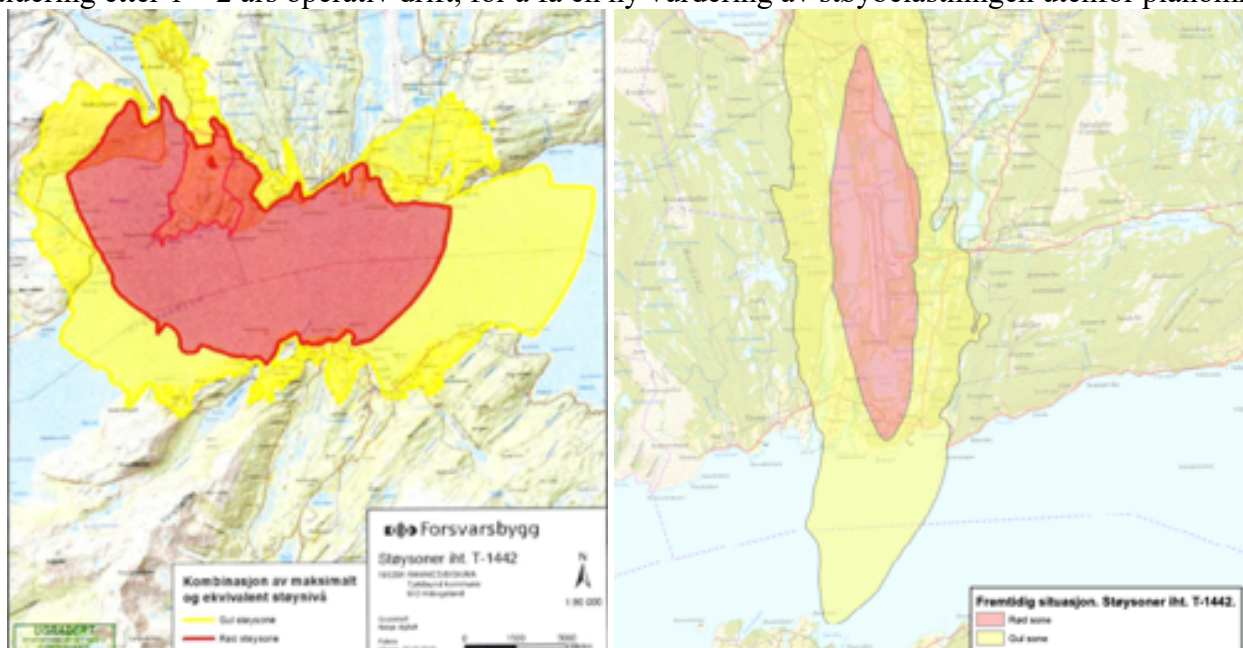
Evenes kirke ligger i rød støysone, og har tilhørende bygninger som prestegården, stabburet og bårstua. Bårstua (den lille bygningen til venstre på rapportens s. 50) er å regne som et samfunnshus på Evenes og benyttes som undervisningslokaler til konfirmantene, barneforeningen, Teodorklubben, menighetsmøter, kirkelig fellesrådsmøter osv. Historisk er det beskrevet kirkebygg fra midten av 1200-tallet, da Håkon Håkonsson besluttet å «gjere ei kyrkje i Ofoten». Nåværende kirke ble vigslet i 1800. Denne blir til vanlig identifisert som Evenes kirke. Området er vedtatt som kommunens tusenårssted og bygningen er fredet av riksantikvaren:

<https://kulturminnesok.no/minne/?queryString=https://data.kulturminne.no/askeladden/lokalitet/84106>

I planbestemmelsene 3.4, står det ikke noe om å ivareta kirkebygg under «utenfor planområdet». Dette må innarbeides, da intensjonen er å sikre offentlige bygg i rød sone, der også kirkebygg må inkluderes.

KU for støy tar ikke for seg Forsvarets totale støy bilde i området. Forsvarsbygg har fått utarbeidet en rapport i 2015 for Ramnesodden skyte- og øvingsfelt.

Støyrapporten beskriver at støyen fra MPA ikke vil være merkbart annerledes enn dagens sivile fly. Rapporten beskriver ikke konsekvensene på det totale støybildet, når man går fra dagens 0-alternativ med 200-250 bevegelser i året til 4000 bevegelser i året. Når man fordeler dette jevnt over året, vil det innebære en økning i antall take-off/landinger med 5,5 pr. dag. Pr. i dag er det ca. 14 sivile take-off/landinger pr. dag. Aktiviteten vil med andre ord øke med mer enn 1/3. Dette vil gi et helt annet helhetlig støybilde og er ikke beskrevet i rapporten. Vi mener derfor at det vil være viktig å ha en evaluering etter 1 – 2 års operativ drift, for å få en ny vurdering av støybelastningen utenfor planområdet.

Disse to bildene synliggjør i større grad det totale støybildet som den militære aktiviteten vil prege lokalsamfunnet med. Isolert er tettstedene Evenes, Tårstad og Skar lite eller ikke berørt av støysonene. Når man tar den totale belastningen mellom skytefeltet og flystasjonen, kommer det fram at disse tre tettstedene vil bli berørt gjennom summen av støy.

Oppsummering støy

Evenes kommune mener at man må likestille Ørlandet og Evenes kommune med hensyn til hvem som skal få støyisolerende tiltak og på hvilke verdier som skal utløse tiltakene. Evenes kommune mener derfor at også fritidsboliger skal tas med i type enheter som skal få støydempende tiltak. Evenes kommune mener også at det må legges inn et krav om at det må gjennomføres ny kartlegging av støy, dersom aktiviteten med F35 og P8 øker ut over det som ligger som forutsetning i analysen eller de reelle inn og utflygingsmønstrene gir grunnlag for å vurdere gul sone på nytt med nye målinger.

Sumvirkingen av det totale støybildet i nærliggende områder til Evenes flystasjon jf. avsnitt ovenfor vedrørende de 2 ulike støykart, er ikke utredet i tilstrekkelig grad.

KU temarapport Nærmiljø og friluftsliv

Rapporten tar for seg «verdsetting» av de ulike nærområdene med hensyn til verdi for befolkningen jf. tabell 1-2. Vurderingene som er gjort i rapporten, tilsier ikke at det skal gjennomføres forpliktende tiltak for å kompensere for ulempene som nærmiljøet blir belastet. Det vises til at de ca. fire ukene hvor det skal gjennomføres øvelse, vil det være en ulempe for brukere av friluftsområdene rundt flybasen. Man anser at de planlagte to samtidige flyavganger pr. uke med F35 kan forringe nærmiljøet noe, men ikke i en slik grad at det er behov for avbøtende tiltak. Det er heller ikke beskrevet konsekvenser og eventuelle avbøtende tiltak for anleggsfasen, da dette er å anse som midlertidig karakter og at aktiviteten knyttet til utbyggingen primært vil være innenfor basens område. Det beskrives at det vil være lite anleggstrafikk på det offentlige veinett i anleggsfasen.

Tabell 1-2. Tabell over delområder og deres verdi

Nummer	Navn på delområde	Verdi
1	Tårstad/Stunes	Middels
2	Evenesmarka	Middels
3	Spredte boliger langs Lavangsvatnet (Evenes)	Liten
4	Lundemo	Liten til middels
5	Spredte boliger langs Evenesveien	Liten
6	Småbåthavn Tårstad	Liten til middels
7	Evenesvika	Stor
8	Moan	Stor
9	Gallegeiddi	Middels til stor
10	Tennås	Liten
11	Spredte boliger langs Lavangsvatnet (Skånland)	Liten til middels
12	Boltås/Molund	Middels til stor
13	Strandsonen langs Lavangsfjorden og Evenskjer	Middels til stor
14	Breistrand	Middels

Øvelsesomfanget er ikke beskrevet tidsmessig på året. Man vet at nærmiljøet brukes ulikt til ulike tidspunkt av året. Jakt og bærplukking skjer på bestemte tider av året. Det må etableres et forum, hvor man skal tilstrebe å få minst mulig belastning/forringelse av nærmiljø og friluftsliv som en følge av reetableringen. Det er i KU for naturmiljø beskrevet at ny sikring av basen vil legges i områder med de verdifulle rikmyrene i området. Dette kan også framstå som negativt overfor friluftslivet, da sjeldne og/eller rødlistede plantearter går ut.

Nærforsvaret til basen vil ha posisjoner i teigene rundt basen. Dette kan ha positiv virkning ved at adkomst til teigene vil bli vedlikeholdt av Forsvaret, og vil gjøre det lettere for lokalbefolkningen å benytte friluftsområdene. Samtidig er det en viss fare for at det kan oppstå interessekonflikter mellom militær og sivil bruk av naturområdene rundt basen. Det er derfor viktig at man har etablert gode forum for å kunne orientere for å forebygge eventuelle konflikter, samt å ha mulighet for å finne løsninger på eventuelle konflikter som kan oppstå.

Evenesvika er et svært viktig område for lokalbefolkningen i Evenes. Det blir blant annet mye brukt i forbindelse med skoleaktiviteter på både dag og ettermiddag, samt rekreasjonsområde på sommerdager. Dette er også et område som er statlig sikret. Det beskrives at området også er viktig for Forsvaret. I dag blir områder som Forsvaret disponerer brukt til sivil parkering ved bruk av Evenesvika. Det er svært få parkeringsplasser i området. Med den økte militære aktiviteten i området vil det kunne bli utfordrende med militær tungtransport forbi området, når det er arrangement/aktiviteter. Evenes kommune mener at Forsvaret må legge til rette for en bedre disponering av arealene, slik at man ikke får konflikter mellom lokalbefolkningen og militær aktivitet og restriksjoner. Dette vil være en vinn-vinn situasjon for begge parter.

I møte mellom Forsvarsbygg og Evenes storvald den 28. mai 2019, ble det framlagt planer for perimeter rundt Evenes flystasjon. Det ble presentert løsninger på hvor fysiske sperrer skal etableres. Sperrene vil hindre all ferdsel på østsiden av Lavangsvannet fra Røstelva til sørenden av Lavangsvannet og vestsiden av Langvannet fra rett nord for fylkesgrensen til Langvannet i sør. Dette er ikke beskrevet i noen av dokumentene som følger denne saken. Evenes Storvald har lang erfaring med forvaltning av elgbestanden. De mener at konsekvensene med de nye sperrene vil medføre at man vil presse mer elg mot E10. Konsekvensene av fysiske installasjoner på jakt og fiske i nærområdet skulle ha vært utredet i denne konsekvensutredninger. Det foreligger ingen analyse av konsekvenser, og det må derfor igangsettes et arbeid med hensyn på å få fakta knyttet til innvirkningene på nærmiljø og friluftsliv belyst.

Oppsummering nærmiljø og friluftsliv

Forsvaret opparbeider parkeringsareal ved Evenesvika, samt skilter på en tydelig måte hva som er militært og hva som er allmenhetens områder for disponering.

Forsvaret fremlegger konsekvenser på nærmiljø og friluftsliv av fysiske tiltak i og rundt Evenes flystasjon. Forsvaret må ta ansvar for avbøtende tiltak.

Evenes kommune foreslår at Forsvaret etablerer et kontaktforum for friluftslivet for å kunne utveksle gjensidig informasjon om aktivitet.

KU temarapport Naturmiljø

Evenes flystasjon ligger i et område med RAMSAR-status. Dette innebærer at en utbygging må ivaretas på en måte som også ivaretar RAMSAR-området, samt det øvrige naturmiljøet rundt basen. Rapporten viser til at man vil måtte gjøre tiltak som vil ramme sjeldne og/eller rød-listede plantearter. Det er i rapportens punkt 1.8 beskrevet de avbøtende tiltak.

Evenes kommune er bekymret for at det økte presset på naturmiljø som påføres som en konsekvens av reetableringen av flystasjonen, vil gjøre det mer krevende å få godkjent andre tiltak i området. Rapporten gir ikke et helhetlig bilde av de totale negative konsekvens etableringen innebærer på området. Det burde vært gjort et estimat/vurdering på om denne etableringen innebærer at naturmiljøet i området nærmer seg et kritisk punkt, der nye tiltak ikke kan bli godkjent av rette myndighet. På grunn av denne manglende beskrivelsen av hvor mye «restbelastning» som kan aksepteres i området, er Evenes kommune usikker på de reelle konsekvensene på naturmiljøet og muligheten for videre samfunnsutvikling denne planen innebærer. Avinor planlegger utvidelse av sin aktivitet i området gjennom sin masterplan. Evenes kommune er i gang med å planlegge en områderegulering for næring i området. Statens Vegvesen er i gang med å regulere Hålogalandsveien – parsell 15 i området. Alle disse tiltakene vil også innebære en økt belastning på naturmiljøet. Evenes kommune frykter at merbelastningen reetableringen av flybasen vil innebære at de påfølgende tiltak som er nevnt ovenfor, vil få større grad av begrensninger eventuelt høyere krav til avbøtende tiltak, som en følge av Forsvarets utbygging. KU'en burde hatt med en konsekvensvurdering på hvordan deres plan kan legge begrensninger på de øvrige planlagte aktivitetene i området.

Oppsummering naturmiljø

Evenes kommune ber om at det gjøres en tilleggsutredning som beskriver hvor mye mer det sårbare naturmiljøet i området vil kunne tåle av ytterligere tiltak.

Det burde i reguleringsplanarbeid og/eller etterarbeidet til Evenes flystasjon vært sett på muligheten for å få flyttet påpekte RAMSAR område til tilsvarende lokaliteter oppstrøms i vassdraget med de samme naturverdier, jf. tidligere vedtatte innspill fra Evenes kommune. I og med at dette er en statlig plan, burde slike viktige tiltak for naturmiljøet og verneverdiene i området vært løftet opp i dette arbeidet, og ikke overlatt eventuelle begrensninger og negative innvirkninger til lokale myndigheter.

KU temarapport kulturminner og kulturmiljø

KU'en for dette temaet tar ikke opp noen konflikt mellom reetableringen til Forsvaret og kulturminner og kulturmiljø. Det foreligger ingen automatiske fredede kulturminner i området. Dersom det blir funnet kulturminner under anleggsarbeidet, er det andre offentlige instanser som har ansvar for å følge dette opp.

Oppsummering kulturminner og kulturmiljø

Evenes kommune tar KU'en om kulturminner og kulturmiljø til etterretning.

KU temarapport landbruk

KU'en om landbruk, beskriver situasjonen på en god måte. Forsvaret foreslår at det opprettes et kontaktforum med landbruket for gjensidig informasjon om flyvinger/øvelser og erfaringer med støy og beitende husdyr. Forsvaret foreslår også at det bør gjennomføres undersøkelser av beitende husdyrs reaksjoner på jagerflystøy (på fellesbeiter). Undersøkelsene bør legges opp basert på erfaringene fra tilsvarende undersøkelser ved Ørlandet flystasjon.

Evenes kommune mener at undersøkelsene som er foreslått i punkt 1.7 (s. 10) må omformuleres til skal og ikke bør. Dette vil være forpliktende for Forsvaret etter at planen er vedtatt. Evenes kommune skal ikke ha en rolle opp mot privatrettslige avtaler mellom Forsvaret og landbruket mht. leie av jord til produksjon. Samtidig har Evenes kommune en overordnet rolle som landbruksmyndighet, der kommunen må være en tilrettelegger for at mest mulig produktivt areal som Forsvaret disponerer, kan tas i bruk av landbruket.

Oppsummering landbruk

Det må innarbeides at det skal gjøre gjennomføres undersøkelser av beitende husdyrs reksjon på jagerflystøy. Evenes kommune vil bistå med å få mest mulig landbruksareal på Forsvarets områder, tatt i bruk til aktiv landbruksproduksjon.

Det avvikles minimum ett møte i året mellom landbruksaktører, landbruksmyndighet og Forsvaret. Egne møter knyttet til planlegging av øvelser avholdet i tillegg til det årlige møtet.

KU temarapport reindrift

Reindrift har gjennom sin egne KU fått belyst sine problemområder knyttet til den økte aktiviteten på en god måte. De avbøtende tiltak som er foreslått gjennom å etablere en regelmessig kontakt mellom flystasjonen og reindriftnæringen for informasjonsutveksling ansees som et tilstrekkelig tiltak. Gjennom opplysninger fra Evenes Storvald, har kommunen fått informasjon om at reindriften ikke er orientert om konsekvensene med de planlagte fysiske installasjonene knyttet til perimeter rund flystasjonen. Vi har ikke fått verifisert dette fra reindriftnæringen. Dersom konsekvensene for reindriften ikke er belyst med hensyn til fysiske innstallasjoner i og rundt flystasjonen, må dette belyses.

Evenes kommune har ikke forvaltningsansvar på dette området, og forventer at rett myndighet følger opp dette.

Oppsummering reindrift

Dersom fysiske installasjoner i og rundt Evenes flystasjon ikke er belyst for næringen, må dette gjennomføres.

KU temarapport landskap

Etableringen av Evenes flystasjon vil ikke gjøre fysiske inngrep i områder som ligger utenfor selve stasjonen. Visuelt vil noe av basen være synlig utenfor. Det er langs med Langvannet den nye hangaren for P8 vil bli godt synlig. KU`en mener at landskapsopplevelsen ikke vil påvirkes i vesentlig negativ grad. Det er ikke gjort noen konsekvensvurdering knyttet til anleggsarbeidet. Det vil i anleggsfasen være vesentlig anleggsvirksomhet og deponering av masser. Dette vil bli kommentert under samferdsel fra administrasjonen.

Oppsummering landskap

Evenes kommune vil i liten grad få redusert landskapsopplevelsen med etableringen av Evenes Flystasjon.

Miljøoppfølgingsplan vtre miljø Evenes (MOP)

Planen som ligger ute til offentlig ettersyn i forbindelse med den statlige planen, er fra august 2018. Etter at planen var ferdig, har det vært en tett og god dialog mellom PLU, Fylkesmannen og Forsvarsbygg om miljøoppfølgingsplaner. Det er utarbeidet til nå 4 tiltaksplaner.

Oppsummering MOP

Evenes kommune oppfatter at Forsvarsbygg arbeider på en god måte med den løpende miljøoppfølging i forbindelse med prosjektet.

Miljøriskovurdering avisningskjemikalier Evenes

KU`en viser hva den økte aktiviteten innebærer i økt bruk av kjemikalier. Beregningene er gjort ut fra planlagt aktivitet med F35, P8 og ellers lagt til grunn Avinor sin masterplan for økt sivil trafikk over Harstad/Narvik Lufthavn, Evenes. Rapporten anbefaler felles avisningsplattform mellom Avinor og Forsvaret. Evenes kommunen mener at det bør ligge et krav i reguleringen til at dette må etableres i fellesskap. Det vil blant annet gjøre det mer kostnadseffektivt å samle opp kjemikalier fra avisning, med separat utslipp til sjøen. Dette vil redusere belastningen på avløpsanlegget i området og forhindre overløp til vassdraget.

Rapporten har som sagt tatt utgangspunkt i Avinor sin masterplan for lufthavnen. Etter det Evenes kommune kjenner til, er basens reetablering ikke tatt med som grunnlag i den forventede årlige veksten på 1,5% i den sivile luftfarten. Forsvaret har selv estimert at det vil være ca. 45 % av de ansatte som vil ukependle. Transport i forbindelse med pendlingen vil i all hovedsak være med fly. Konsekvensen av den høye andelen med pendlere til basen, vil innebære at 150-200 personer vil ukentlig reise til og fra flyplassen. I tillegg vil møter/kurs og annen gjestebesøk genere økt trafikk over den sivile delen gjennom uken. Dagens dekningsgrad på flyene til og fra Evenes er høy, og etableringen vil dermed etter all sannsynlighet kreve økt sivil luftfart. Videre vil man kunne anta at basen vil avholde kurs og møter, eller at de ansatte må på kurs/møter andre steder, der behovet for denne type aktiviteter vil være svært høy de første årene. I tillegg skal det være 300 vernepliktige som har sine rettmessige hjemreiser i løpet av verneplikten. Ingen av disse forhold er tatt med i Avinor sin Masterplan med årlig vekst på 1,5%. Evenes kommune mener derfor at anslagene for framtidig behov for avisning er noe lavt. Figur 3 på s. 9 viser prognosene for bruk av Glykol pr. år. Evenes kommune mener at prognosen for 2018 – 2025 er for lav og det må tas hensyn for økt bruk av Glykol enn det prognosen tilsier. Kommunene i Ofoten og kommunene i Sør-Troms arbeider med å utarbeide kystzoneplaner. Effekten av de økte utslippene fra flyplassområdet vil påvirke Ofotfjorden. I hvor stor grad, er ikke beskrevet. Dette kan vanskeliggjøre arbeidet med de to kystzoneplanene opp mot hvilke tiltak man kan tillate. Dersom den økte aktiviteten som følge av reetableringen innebærer at man må begrense næringsformål i de to kystzoneplanene, burde det vært

foreslått avbøtende tiltak. Når dette ikke er utredet, blir det vanskelig å anslå effekten. Dette er en helt klar mangel med denne rapporten.

Kapasiteten på det kommunale spillvannnett er for liten opp mot det behov som lufthavna og flystasjonen i sum vil produsere. Evenes kommune har rundt 250 abonnenter til å fordele kostnadene ved en utbygging. Det vil være urimelig at kommunen skal stå for den nødvendige utbyggingen for området. Selv om merkostnaden til abonnentene blir fordelt etter forbruk, vil det være feil å belaste Evenes kommune sine innbyggere med en økt kostnad i kommunale avgifter som en følge av reetableringen. Evenes kommune kan heller ikke forvente økte rammeoverføringer i noen vesentlig grad, da Forsvarsbygg sine egne beregninger tilsier at Evenes vil få 2% av veksten – tilsvarende 14 personer.

Oppsummering miljørisikovurdering og avisningskjemikalier

Det må innarbeides som krav til utbygger at det skal være en felles avisningsplattform på Harstad/Narvik lufthavn, Evenes/Evenes flystasjon. Avløp for dette skal gå i eget overvannsledning ut i Ofotfjorden. Effekten på Ofotfjorden er ikke beskrevet i rapporten. Den økte belastningen på avløpsnettet må finansieres opp gjennom utbyggingen av utbygger. Dette gjelder investeringer som må gjøres på det kommunale VA-anlegg, for å kunne ivareta flystasjonens reetablering sine følgekostnader for Evenes kommune.

KU temarapport grunn- og vannmiljø

Viser til vurderingene ovenfor om en antakelse på at veksten i sivil luftfart jf. Masterplan til Avinor er for svak i forhold til den forventede økte trafikken som flystasjonen alene vil generere. I Forsvarsbygg sin ROS-analyse nr. 9, beskrives det at avløpsledningen til Ofotfjorden fra lufthavna/flystasjonen har dårlig kapasitet. Sett i forhold til de sårbare omgivelsene flybasen ligger i, må det også investeres i et renselanlegg på det kommunale ledningsnettet. Evenes kommune ønsker å bemerke at kapasiteten er tilstrekkelig for dagens aktivitet. I prosessen fram til nå, har det vært vanskelig å få reelt planlagt forbruk av vann fra Forsvarsbygg. Dimensjonering opp mot 1000 personer kan man stipulere ut fra normalt vannforbruk. Annet behov for vann til den løpende driften, som for eksempel vask av fly har man ikke fått dimensjonering og hyppighet på. Evenes kommune har fått stipulert noen størrelser fra brev som Avinor har sendt til Forsvaret i denne prosessen. Usikkerheten knyttet til vann og avløp er derfor fortsatt stor, da Evenes kommune så langt ikke har alle opplysningene knyttet til drift av stasjonen som får konsekvenser for vann og avløp.

KU'en gir ikke et helhetlig bilde av hvor mye av «restkapasitet» grunn- og vannmiljøet vil ha etter denne omfattende utbyggingen. Dersom denne utbyggingen innebærer at miljømyndighetene vil være ytterst restriktiv til nye tiltak i området, og med svært strenge krav til miljøvern ved framtidige utbygginger, mener vi at utbygger må ta et større ansvar for å verne miljøet i vid forstand, enn det som er beskrevet av miljøtiltak for utbyggingen.

Når en utbygger skal gjennomføre et tiltak som medfører investeringer i offentlige anlegg, er det i dag en vanlig praksis at man benytter utbyggingsavtaler for å regulere dette. Det er ikke varslet utbyggingsavtale til denne statlige planen. Evenes kommune mener derfor at prosjektet med utbyggingen av flystasjonen og de følgekostnader dette får for kommunen, må dekkes i sin helhet av utbygger gjennom et anleggsbidrag på de investeringer som kommunen må gjennomføre. På nytt ønsker Evenes kommune å presisere at det er urimelig at innbyggerne skal få høyere kommunale avgifter som en direkte følge av utbyggingen av flystasjonen.

Oppsummering grunn- og vannmiljø

Utbygger pålegges å betale de følgekostnader Evenes kommune får som en direkte følge av utbyggingen.

KU temarapport trafikk og veg

Rapporten mener Evenes kommune er noe mangelfull i sin beskrivelse av dagens og framtidig aktivitet knyttet til trafikk og veg. Merknader knyttet til beregningene til Avinor ligger i punkter ovenfor, og vil ikke bli gjentatt.

Når det gjelder vegnettet, er det ingen av de tilliggende veier som er kommunal. Det er E10, samt FV 833 (adkomst til flyplassen fra E10), FV 722 (fra E10 ned mot sekundær port til basen og depot i fjellet øst for sekundær port), og FV 721 (fra Evenes kirke (722) og mot drivstoffanlegg ved sjø). Ansvar for fylkesveiene ligger til Nordland Fylkeskommune.

FV 833 vil det bli tatt hensyn til i reguleringsarbeidet for Hålogalandsveien – parsell 15. Det er nå sendt ut planvarsel i mai -19, og arbeidet med denne planen er påbegynt. Når den er ferdig, blir det like viktig å få denne finansiert raskt over NTP.

FV722 benyttes i dag av beboerne i området sør for flystasjonen. Det er også registrert at denne veien benyttes i stor grad av forsvarspersonell til løpeturer, med økt bruk av både kjøretøy og militærpersonell ved øvelser. Med den økte aktiviteten som flystasjonen vil innebære, vil trafikken fra E10 ned mot sekundær port og depot i øst forventes økt. I tillegg vil det kunne forventes at nærforsvaret vil benytte sekundær port for å komme ut mot ulike teiger som skal benyttes. Det forventes at det vil bli benyttet mye tyngre kjøretøy. Sekundær port vil være nærmeste inn og utkjøring for de som har sin tjeneste på P8-stasjonen. Det vil derfor kunne antas at de i stor grad vil benytte denne innkjøringen. Evenes kommune mener derfor at de trafikkanslag som ligger til grunn er forsiktige i forhold til den forventede reelle trafikken på tilførselsveien rundt basen.

En arbeidsplass som skal dimensjoneres for 1000 mennesker, vil genere en betydelig økning i trafikkbildet i området. Den økningen av militære kjøretøyer og økningen av personell langs veiene rundt flystasjonen er ikke tilstrekkelig beskrevet i rapporten. Evenes kommune sitter igjen med et inntrykk av at man undervurderer hvordan etableringen vil påvirke det totale trafikkbildet. Evenes kommune mener at trafikkbelastningen på spesielt FV 722 men også FV 721 vil kreve en opprusting på grunn den økte trafikken basen vil generere. Det må også forventes at aktiviteten med både tyngre og lette militære og sivile kjøretøy vil øke mellom militærinstallasjonene Ramsund – Flystasjonen – Osmarka – Bjerkvik. Det er ikke gjort noen analyse på hva reetableringen vil genere av mertrafikk som en følge av økt militær aktivitet mellom disse stasjonene. I henhold til intensjonen med konsekvensutredninger, burde det vært gjort noen vurderinger på hva man kan forvente av økt «intertrafikk» mellom de 4 nære lokasjonene til Forsvaret.

Forsvaret bør også legge til rette for muligheten til å komme seg mellom flystasjonen og Osmarka gjennom gang- og sykkelvei, for å stimulere til bruk av mer miljøvennlig transport mellom disse to nærliggende militære installasjonene. Det er heller ikke tatt høyde for sikker passasje for gående og syklister mellom flystasjonen og næringsområdet Nautå. Dette området har i dag kiosk/gatekjøkken, hotell med skjenkerettigheter. Det er under planlegging en dagligvare og andre virksomheter innen tjenesteyting. Regulering av parsell 15 – Hålogalandsveien er varslet. Den er ikke finansiert over NTP, og det må beregnes minimum 4 – 5 år før denne er opparbeidet. I mellomtiden vil det ikke være etablert sikre overganger mellom flybasen og næringsområdet langs E10 for gående og syklister. Det er 70 km/t i området hvor de gående må passere. Det er overveiende sannsynlig at det vil bli stor trafikk med gående/syklende fra basen til næringsområdet. Evenes kommune mener at reetableringen av basen må sikre at det blir trygg passasje mellom flybasen og næringsområdet i påvente av at en permanent løsning skal opparbeides ved realisering av parsell 15.

Gjennom presseoppslag i mai -19, er kommunen blitt gjort kjent med problemstillingen knyttet til utskifting av masser knyttet til ny hangar for MPA. Det vises til et behov for å skifte ut ca. 150.000 m³ med masser. Opprinnelig var det planlagt at dette skulle deponeres på innsiden av flystasjonen. Dersom det medfører riktighet at denne massen skal deponeres eksternt, vil dette medføre at minimum 10.000 trailere med masse skal inn og ut av basen over et kortere tidsrom. Uavhengig om massene skal fraktes videre med båt eller med trailer, vil øvrig trafikk i og rundt flyplasskrysset/E10 påvirkes i svært stor grad av denne massetransporten. Konsekvenser av dette er ikke tatt inn i vurderingene under trafikk og vei. Det i tillegg presisert at det i anleggsperioden vil være liten økning i trafikken, da det i hovedsak vil være internkjøring på basen. Forutsetningene for å begrense avbøtende tiltak for trafikk og vei blir etter det Evenes kommune vurderer, vesentlig endret ved eksternt deponering av overskuddsmasser.

Oppsummering trafikk og vei

FV722 må rustes opp med bedre bærelag og gang og sykkelvei fra E10 til sekundær port. Videre bør FV722 og FV721 forsterkes i tråd med den økte trafikken som kommer som en følge av etableringen av basen. Midlertidig sikkerhetstiltak for gående og syklister for kryssing av E10 mellom flystasjonen og næringsområdet, samt legge til rette for gang- og sykkelvei mellom flystasjonen og Osmarka militærrområde.

Konsekvenser av eksternt transport av overskuddsmasser må utredes og avbøtende tiltak må iverksettes i samråd med veieier av riks- og fylkesveier i området.

ROS analyse Evenes flystasjon

Det er i rapporten for ROS analyse gjort en del analyser for å identifisere enkelthendelser med sannsynlighet for at hendelser oppstår, og konsekvenser av disse.

Generell beredskap

I rapportens s. 15 pekes det på at kommunene har et generelt ansvar for befolkningens sikkerhet i krisesituasjoner, og for den helhetlige beredskapsplanleggingen. Evenes kommune må gjennom denne reetableringen utarbeide en ny overordnet ROS-analyse. Dette fordi en så stor etablering vil påvirke alle elementer av beredskap i kommunen. Hverken i ROS-analysen eller i øvrige dokumenter som ligger ved forslaget til reguleringsplan, er det beskrevet hvordan Forsvaret ser for seg bistand overfor kommunen i dette arbeidet. Det er ingen tvil om at denne enkeltutbyggingen fra Forsvaret utløser nye vurderinger knyttet til kommunens ROS-analyse, og hvordan man skal håndtere dette. I all hovedsak, peker ROS-analysen på at kommunen står med alt ansvar knyttet til den økte beredskapen. Dette mener Evenes kommune er urimelig, da befolkningsveksten som Forsvarsbygg selv har beregnet er kalkulert til 2% av den økte sysselsettingen på og utenfor flystasjonen. Dette utgjør totalt 14 personer. Dette vil være den økningen i rammeoverføringene som kommunen vil motta dersom Forsvarsbygg sine prognoser stemmer. Det vil ikke være tilstrekkelig økte overføringer opp mot de oppgavene som Forsvarsbygg i sine analyser henviser til kommunen.

Brannberedskap

Vi registrerer at man på s. 18 punkt 4C peker på at befolkningsøkningen vil kreve bedre sivil beredskap. Dette står i sterk kontrast til Forsvarsbygg egne analyser om befolkningsvekst i Evenes. En økning på 14 personer vil ikke kreve en høyere sivil beredskap. Brannberedskapen er etter det Evenes kommune kjenner til, ikke klarlagt for basen. Dette må avklares opp mot ansvar, rutiner m.m. mellom Forsvaret, Avinor og Evenes kommune. Dette må være klarlagt før basen blir tatt i bruk som operativ base.

Akutt forurensing

Punkt 6, s. 25 er det beskrevet ROS for akutt forurensning. Evenes kommune mener at analysen er mangelfull. Dette begrunnes ut fra at trafikken vil være midt i et RAMSAR-område, med sårbar natur. Dette gjenspeiles ikke i vurderingen. Det burde vært et eget punkt for miljø som blir vurdert med en sannsynlighet på middels og konsekvens er høy.

Helsetjenester:

Vurderingene under punkt 7 s. 26 er Evenes kommune i utgangspunktet enig i. Det begrunnes ut fra at befolkningsveksten vil være marginal jf. Forsvarsbygg sine analyser. Dersom Forsvaret bosetter mange pendlere utenfor basen gjennom innleid kvarter i Evenes, Skånland og Tjeldsund, vil analysen i mindre grad være korrekt. Videre vil en økt sysselsettingen ut over analysene som ligger i denne planen, til Evenes, Skånland og Tjeldsund vil innebære at man må gjøre denne ROS-analysen gjøres på nytt. Disse tre kommunene har et felles legekantor, og har en stor grad av samhandling innenfor helsesektoren.

Ved økt bosetting ut over analysen, i ETS-kommunene, vil dette innebære en økt rammeoverføring fra staten. Dette skal dekke de økte kostnader som økt folketall vil generere. Dersom mange av de som skal pendle på stasjonen, også bosettes i kvarter utenfor basen, vil disse ikke inngå i rammeoverføringene til kommunene. Det innebærer at man pr. definisjon ikke får finansiert for å gi disse et kommunalt tjenestetilbud. Konsekvenser av et økt press på kommunenes helsetilbud er ikke berørt i ROS-analysen. Dette anser vi som mangelfullt, da vi anser dette å ha høy sannsynlighet.

Vann og avløp:

Under punkt 8. s. 27 er ROS for vann og avløp beskrevet. ROS-analysen på dette området burde også hatt en vurdering opp mot uønskede hendelser på et kommunalt anlegg på et militært område med svært høy sikkerhet. Evenes kommune foreslo allerede våren 2018 en løsning for Forsvarsbygg, der Forsvarsbygg kunne legge om det kommunale anlegget til å gå på utsiden av basen, med en kobling inn i nord og ut i sør for basen. På innsiden ville da alt anlegg vært militært, og man ville hatt 100% kontroll på egen infrastruktur. Dette var ikke Forsvarsbygg villig til og konsekvensen er at vann og avløp inne på basen er fortsatt kommunal eiendom. Dette stiller blant annet noen sikkerhetsmessige problemstillinger ved brudd. I tillegg kan det være driftsmessige utfordringer ved at det går et offentlig VA-anlegg inne på en strengt hemmelig militærbase. De er midlertidig løst, men i et lengre perspektiv frykter Evenes kommune at dette kan få utilsiktet uønsket hendelse som vil få konsekvenser for sivile abonnenter sør for basen da responstid kan bli urimelig lang mht. sikkerhetsklaringer og tilgang til kommunalt ledningsnett.

ROS-analysen tar ikke for seg konsekvenser ved trykkfall på det offentlige ledningsnett som en følge av for høy samtidig bruk av vann i denne delen av kommunen. Trykkfall på vannledningen vil innebære innsug av forurensning i vannledningsnett. Dette vil igjen gi en økt sannsynlighet for utbrudd av sykdommer. Konsekvenser av sykdom på en base som har det operative ansvaret for QRA og MPA ligger det ikke til Evenes kommune å vurdere, men man antar at dette ikke er en gunstig situasjon for beredskapen. I konsekvensutredningene som tar for seg vanntilførsel til flystasjonen, har det vært vanskelig å få forbruket som basen vil ha behov for. Vi har tatt utgangspunkt i en base som er dimensjonert for 1000 ansatte og normalt vannforbruk. Vask av fly vil kreve mellom 3 – 11 m³/min. Disse tallene har vi hentet fra Avinor. Ved vask av fly, vil det oppstå trykkfall og det forutsettes at dette vil berøre de øvrige abonnentene på samme linje. Dette mener vi er uheldig og at utbygger må ta ansvar for disse konsekvensene. Sannsynligheten for trykkfall på vannledningsnett kan elimineres gjennom å etablere et høydebasseng i nærområdet, på utsiden av basen. Dette vil redusere sannsynligheten for trykkfall og konsekvensene av dette til tilnærmet lik 0%, samtidig som de øvrige abonnentene i området ikke vil oppfatte Forsvarets reetablering som en forringelse av egen vannforsyning og kvalitet. Et tiltak med å etablere et høydebasseng vil være kostbart for Evenes kommune. Gjennom selvkost på vann, vil

denne investeringen bli belastet ca. 250 abonnenter, inkl. de abonnentene som har offentlig vannforsyning i Bogen. Å fordele disse kostnadene en slik investering vil innebære, på de eksisterende abonnentene, vil etter Evenes kommune sin vurdering, være urimelig.

Under punkt 9 s 28 er det beskrevet konsekvenser av svikt i offentlig avløpsanlegg. Forsvarsbygg selv påpeker at det er dårlig kapasitet på avløpsledningen. Evenes kommune vil bemerke at kapasiteten i dag er tilstrekkelig for dagens forbruk og har kapasitet for Nautå næringsområde, som har vært ferdig regulert i mange år. Dette innebærer at det er reetableringen av Evenes flystasjon som vi være den utløsende faktor for en oppgradering av avløpsnett. Fra Evenes kommune sitt ståsted, innebærer det at Forsvaret må ta de merkostnadene som dette vil innebære. Dette kan skje gjennom at Forsvaret selv planlegger og utfører oppgraderingen i samråd med Evenes kommune, eller man betaler et dekningsbidrag som tilsvarer kostnadene som kommunen får.

Trafikkulykker i anleggsperioden

Analysepunkt 12 s. 31 viser til trafikkavvikling i anleggsperioden. Evenes kommune viser her til de vurderinger som er gitt under KU for veg. Det er spesielt FV 722 og kryssing mellom Evenes Flystasjon og Nautå næringsområde som kan medføre stor fare for uønskde hendelser. I anleggsperioden er de ansatte fra entreprenørene bosatt inne på basen. Nærmeste kiosk/gatekjøkken er på Nautå næringsområde. Det må forventes at det vil være en del persontrafikk mellom basen og Nautå næringsområde. Dette er ikke vurdert i ROS analysen. Tvert imot, indikerer analysen at det ikke finnes noe vesentlig trafikkbelastning. Evenes kommune er av den formening at trafikkbelastningen langs E10 og fylkesveiene i nærområdet har relativt høy trafikkbelastning pr. i dag. Evenes kommune er også av den formening at det i anleggsperioden vil generere en vesentlig økt trafikkbelastning i området. Blant annet er det omfattende masser som skal transporteres inn og ut av basen, samt materiell til de omfattende anleggsarbeidene som skal gjennomføres på kort tid jf. tidligere omtalte presseoppslag om samme tema. Konsekvensanalysene tar ikke med forutsetningene om at man trolig må deponere inntil 150.000 m³ masse på utsiden av flybasen. Dette vil innebære ca. 20.000 bevegelser rundt E10/FV722. De knappe tidsfristene for ferdigstilling av utbyggingen vil også forsterke den økte trafikkbelastningen i området. Fra Forsvarsbygg er det ikke foreslått noen preventive tiltak knyttet til trafikksikkerhet. Evenes kommune er en trafikksikker kommune og har stort fokus på trafikksikkerhet. Vi ber om at Forsvarsbygg innarbeide tiltak som skal forebygge sannsynligheten for at trafikkulykker skal skje i anleggsperioden.

Forurensing ved ulykke med tungtransport i RAMSAR området burde vært tatt med i analysen, jf. merknadene under KU for samferdsel.

Trafikkulykker i anleggsperioden

Mange av de samme vurderingene som i punktet ovenfor foreligger også her. Analyse av de miljømessige konsekvensene med den økte trafikken og sannsynligheten for forurensing i nærområdet er ikke beskrevet. Evenes kommune mener at dette er mangelfullt. Parsell 15 – Hålogalandsvegen er det nå varslet oppstart på. Den vil regulere flyplasskrysset og primær adkomst til basen. Det er usikkert når denne reguleringen vil være finansiert. Det innebærer at vi dag ikke kjenner til når ny sikker adkomst for gående og syklende i området vil være ferdig. Pr. i dag er det ikke anlagt gang- og sykkelvei mellom basen og Nautå næringsområde med kiosk og gatekjøkken. Det er også forventet at det vil bli bygd ut en dagligvare og andre tjenestetilbud fram til basen blir gjort operativ. Sikring av gående/syklende mellom basen og Nautå næringsområde må ivaretas av Forsvaret fram til regulering av parsell 15 er ferdig og realisert. Med en dimensjonering på 1000 personer, vil Forsvarets personell være de som primært vil bevege seg mellom disse to områdene. Hotellet som blir anlagt i næringsområdet tilbyr sine gjester skyttelttransport mellom hotell og flyplass.

Oppsummert ROS analysen

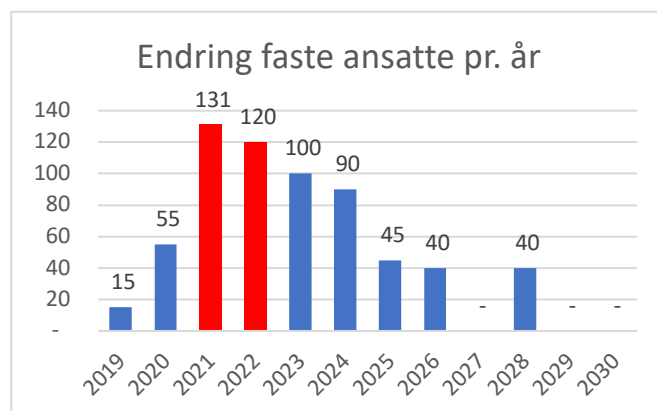
Konklusjonen på s. 39-40 tilsier at kommunalt brannvesen har et særlig ansvar for brannforebygging og slukking. Evenes kommune er uenig i denne konklusjonen, da brannforebyggingen skal ivaretas av forsvarrets internkontroll og prosedyrer og rutiner. Kommunens ansvar er å se at HMS-systemene fungerer etter sin hensikt og at forsvarret har dokumentasjonen i orden. Evenes kommune har hatt og vil fortsatt ha et sterkt fokus på sin rolle i beredskapsarbeidet i kommunen. Dette vil selvsagt være dimensjonert opp mot at vi er 1400 innbyggere.

Evenes kommune mener at ROS analysen er i for liten grad opptatt av de omkringliggende miljøer, og hvordan Forsvarets reetablering fører til et økt press på en rekke beredskapsmessig områder. Evenes kommune mener også at det er for lite fokus på tiltak som Forsvaret selv skal iverksette for å forebygge uønskede hendelser jf. økende trafikk i både anleggs og driftsperioden. Avbøtende tiltak for både gående/syklende og kjøretøy må vurderes i samråd med relevante myndigheter inkl. Evenes kommune.

KU temarapport lokal og regional utvikling

Sysselsetting

Rapporten beskriver at det vil bli sysselsatt ca. 550 ansatte og 300 vernepliktige på flystasjonen og ca. 150 i andre næringer utenfor basen, som en følge av etableringen. I diagrammet for endring av faste tilsatte, er tallene innhentet fra Luftforsvaret. De indikerer også endringen som følge av langtrekkende luftvern. Med dette inkludert, oppgir Luftforsvaret at det skal arbeid ca. 650 ansatte på basen. I tillegg vil det være en del gjestearbeidere m.m.

Det estimeres at det utenfor basen vil genereres mellom 100 og 150 nye arbeidsplasser som en følge av reetableringen. Analysen viser i liten grad hvilke bransjer dette kommer i. Som et grunnlag inn mot næringslivet, gir rapporten i liten grad retning på hvilke tjenester som vil bli etterspurt av Forsvaret i driftsperioden. På grunn av den manglende detaljeringen i rapporten, kan man risikere at det vil oppstå et gap mellom tilbud og etterspørsel i en periode. Dette er lite gunstig for både de som skal etablere seg og for de som skal pendle inn til regionen. Dette presset i markedet i regionen vil gå ut over de som allerede bor her. Det forventes at det private tjenestetilbudet vil kunne tilpasse seg relativt raskt den økte etterspørselen i de to byene, men det kan ta noe lengre tid i ETS-området.

Bosetting/leiemarked

Dersom 45-50% skal pendle av de ansatte, vil det være ca. 250 – 300 ansatte som skal bo i regionen. Utgangspunktet for pendlere, er at de skal bo på basen. Samtidig har høyere befal og vernepliktige med profesjonsutdanning mulighet for å bosette seg utenfor basen. Man kan anta at pendlere ikke ønsker å bosette seg i Harstad/Narvik, da det blir lang reisevei. Man kan derfor legge til grunn at det er overveiende sannsynlig at utleieboliger for pendlere vil få størst etterspørsel i nærområdet Evenes, Tjeldsund og Skånland. Regionen har en høyere uføreandel og en gjennomsnittlig lavere inntektsnivå enn

landet. Dette har blant annet resultert i en lav prising på boliger. Leiemarkedet er vanskelig, da det er få boenheter som leies ut. Dersom 1/3 av pendlerne ønsker å leie i nærområdet, vil dette føre til et kraftig press i markedet. De med svakest betalingsevne vil stå i fare for å bli foretrekt ut av det ordinære markedet. Det kan få som følge at det blir et økt press på kommunenes bolig tjenester. Pr. i dag er det lite tomgangsleie blant de kommunale leilighetene, og en kraftig økning av antall leietakere over den korte tiden fram til 2025, vil kunne få noen utilsiktede virkninger.

Rapporten tar ikke for seg preferanser som nærhet til arbeid, barnehage- og skolekapasitet, samt kvalitet på de tjenester som leveres av det offentlige. Det faktum at Evenes kommune har ledig kapasitet i barnehage, vil ha ny skole med god kapasitet fra skoleåret 2020 er ikke nevnt som faktorer i analysen. Det er heller ikke trukket opp at Evenes kommune ligger på topp når det gjelder faglige kvalifikasjoner på lærerne med Nordlands yngste gjennomsnittlige ansattgruppe. Dette viser at Evenes er et attraktivt sted å flytte til, og at dette gir positive ringvirkninger for hele lokalmiljøet, uten at vi kan se at dette er lagt som faktor i analysen.

Konsekvensene i leiemarkedet er ikke berørt i konsekvensutredningen for samfunn. I rapporten vises det til at Harstad vil være det foretrukne sted å bosette seg, for så å vise til Narvik. Der vises det til at den veksten som vil komme som en følge av reetableringen vil kunne absorberes gjennom den generelle veksten i byene. Dersom informasjon som er gitt fra Forsvaret stemmer, har man internt en omkrets på 50 km fra basen som den ytre grense for å kunne komme inn under forsvarrets støtteordninger til bolig. Dette innebærer at Narvik by ikke kommer med i støtteordningene. Narvik kommune ligger innenfor grensen for bostøtte, men da med tettstedet Bjerkvik. Det innebærer at det eneste reelle alternativet for bosetting i by, er Harstad.

Rapporten går ikke inn og anbefaler tiltak for å motvirke mulig uheldige konsekvenser av at relativt mange nye arbeidsplasser etableres i denne regionen. Evenes kommune er bekymret for de konsekvensene som kan komme i det lokale boligmarkedet, da det så langt ikke er beskrevet hvordan Forsvaret skal motvirke disse uheldige konsekvensene.

Næring

Som nevnt under overskriften sysselsetting, er det i KU'en ikke beskrevet hvilke typer næringer som vil få økt omsetning og behov for økt sysselsetting. Rapporten tar for seg den økte aktiviteten i anleggsfasen, der ringvirkningen av slike utbygninger er godt kjent. Det skulle vært utarbeidet en handelsanalyse som underlag til denne rapporten. Det blir svært vanskelig for lokalt næringsliv å innrette seg mot det nye markedet som genereres av driften av Evenes flystasjon. Jf. punktet om sysselsetting, vil dette kunne generere et gap mellom tilbud og etterspørsel, spesielt i de mindre lokalsamfunnene i regionen. Rapporten skiller heller ikke mellom forventet vekst mellom offentlig og privat tjenesteyting. I 2018 behandlet kommunestyret en søknad om å utvide virksomheten til Ballangen Sjøfarm AS. Denne virksomheten driver med oppdrett av laks. Det var to mulige lokasjoner i vår kommunes arealplan. Fra Forsvaret fikk vi klar beskjed om at den ene av lokasjonene ikke kunne benyttes, ut fra forsvarsmessige hensyn. Dette var lokasjonen i Sommarvika. Reguleringsplanen ber også Evenes kommune om å innføre militære hensynsoner når kommuneplaner blir revidert. Rapporten tar ikke for seg konsekvensene for Evenes kommune ved at Forsvaret har lagt og vil legge flere begrensninger utenfor reguleringsplanområdet. Det er heller ikke foreslått noen avbøtende tiltak opp mot at Evenes kommune får avgrenset sitt handlingsrom for arealdisponering utenfor planområdet som nå er på høring. Evenes kommune har gjennom den blokkering av arealdisponering i sjøområdene, fått redusert de framtidige inntektsmulighetene for kommunen. Dette er ikke kompensert på noen måte fra det staten.

Harstad/Narvik lufthavn, Evenes er kommunens største arbeidsgiver, og svært viktig for hele Midtre-Hålogaland. Evenes kommune er svært bekymret for de restriksjoner som er lagt inn på framtidig bruk av den sivile delen av lufthavnen. Vi oppfatter at det i framtiden skal være Forsvarsbygg som skal definere

hva som er rett utvikling av den sivile delen av flyplassen. Harstad/Narvik lufthavn, Evenes er strategisk viktig for både privat og næringsmessig karakter, og man ser en økt interesse for bruk av lufthavnen til kommersielle virksomheter som ikke er der i dag. Dette gjelder blant annet flyfrakt, der fisk er helt sentralt. Midtre-Hålogaland er den regionen i Norge som produserer mest fisk. Det er også et økende marked for turistvirksomhet hvor lufthavnen er sentral for videre distribusjon til Lofoten, Vesterålen, Sør-Troms og Ofoten. Evenes kommune er også bekymret for at samtidskonflikt mellom sivil og militær aktivitet kan redusere den sivile lufthavnens attraktivitet i tiden framover. Evenes kommune forventer derfor at den sivile lufthavnen ikke får sine utviklingsmuligheter svekket gjennom svært vagt beskrevne begrensninger i planbestemmelsen punkt 3.1.

Oppsummert for næring, mener kommunen at den ikke blir et styringsverktøyet for privat og offentlig tjenesteyting mht. å planlegge for fremtiden behov for flystasjonen. Dette vil blant annet kunne svekke attraktiviteten ved rekruttering til basen, og det vil redusere takten i nyetableringer som ønsker å bygge opp under et godt tjenestetilbud opp mot blant annet flystasjonen.

Lokale utredninger fra Evenes kommune

Evenes kommune har på eget initiativ fått utarbeidet en handelsanalyse som ligger vedlagt. Den tok utgangspunkt i tjenesteytende næringer og sammenlignet behovene opp mot andre forsvarskommuner. Rapporten viser at reetableringen på flystasjonen vil kunne generere opp mot 52 nye årsverk innenfor tjenesteytende næringer som dagligvare, serveringssteder og annen detaljhandel. Analysen tok ikke for seg vekst i sysselsettingen reetableringen vil kunne få for andre næringer som vil kunne levere varer og tjenester til flystasjonen. Det må kunne forventes at det også vil skje en vekst i disse næringene.

Fylkesmannen i Nordland gav høsten 2018 ekstraordinære skjønnsmidler på kr 400.000,- til kjøp av analyse som hadde til hensikt å synliggjøre de planmessige konsekvenser etableringen vil få for Evenes kommune. Analysen har benyttet samme modell som er brukt i Forsvarsbygg sin analyse – Panda-modellen. Analysen til Agenda Kaupang trekker fram potensialet for Evenes kommune, gjennom å være en god tilrettelegger. For å kunne være en god tilrettelegger, må man ha tilstrekkelig med ressurser til å kunne møte en så stor etterspørsel som vil komme over kort tid. For en kommune som er satt opp til å gi tjenester for 1400 innbyggere, sier det seg selv at det er begrenset hva man kan klare av ekstraordinær innsats med tilrettelegging på en så begrenset tid.

Oppsummering lokale og regionale virkninger

Analysen av lokale og regionale virkninger gis et inntrykk av å være et skrivebords produkt. De kvaliteter som ligger i Evenes spesielt og regionen generelt, synes ikke å være trukket fram på noen måte i rapporten. En så stor statlig investering, med dertil kraftig vekst i sysselsettingen, burde vært gjenstand for flere nyanser enn et produkt basert på den statistiske modellen «Panda».

Hverken denne eller de øvrige rapportene tar for seg de beredskapsmessige konsekvenser av at primær bosetting vil være 50 km unna flystasjonen. Dersom det ikke er definert som en problemstilling til en operativ base, burde det vært tatt med i vurderingene som underbygger at det er byene som vil oppleve vekst i folketallet som en følge av reetableringen av flystasjonen. Dersom det av beredskapsmessige eller andre grunner er ønskelig fra Forsvaret å oppfordre til bosetting nærmere basen, burde dette også gjenspeile seg i tiltak som Forsvaret må iverksette som en følge av denne reetableringen.

Evenes kommune mener det er en svakhet i grunnlaget, når denne rapporten ikke blir underbygget av en handels-/markedsanalyse som lister opp konsekvensene på de ulike næringsområder som blir berørt av oppbyggingen. Evenes kommune mener rapporten ikke tar opp problemstillingene knyttet til lav kapasitet i boligmarkedet opp mot leie. Vi mener at det må iverksettes avbøtende tiltak i ETS-området. Sett i lys av

opptrappingsplanen for basen, er det behov for å iverksette disse tiltakene så raskt at det faktisk er mulig å få etablert utleieboliger innen veksten i sysselsettingen tar til i 2021. Planlegging gjennom evt. regulering, finansiering og bygging tar tid. Det ser ikke ut som om dette er tatt med i planleggingen av reetableringen av basen.

Denne rapporten viser at Evenes kommune vil få en reetablert flystasjon, uten at det vil gi nevneverdige positive effekter for lokalsamfunnet. ROS-analysen peker på det økte ansvaret Evenes kommune skal ha for sikkerhet og beredskap opp mot flystasjonen, uten at dette kompenseres på noen måte. Evenes kommune vil få økt støyproblematikk, økt trafikk på veiene og et ytterligere press på naturmiljøet, uten at det gjøres noen avbøtende tiltak inn mot lokalsamfunnet. I punkt 1.7 (s.10) i rapporten er det konkludert med at *«det er uklart om det er behov for oppfølgende undersøkelser siden det i prinsippet ikke er noe «problem» som skal bekjempes.»* Evenes kommune mener at de merknader vi har til rapporten tydeliggjør at det er behov for oppfølgende undersøkelser, og behov for avbøtende tiltak i nærmiljøet i vid forstand.

Rådmannens vurdering

Forsvarets reetablering på Evenes er i utgangspunktet positivt for lokalsamfunnet. Dette vil kunne generere økt bosetting og sysselsetting, og gi positive ringvirkninger for lokalsamfunnet og regionen. Når rådmannen har gått gjennom alle delrapportene og de forslag til avbøtende tiltak, er det en frykt for at reetableringen vil kunne generere mer ulemper enn fordeler til lokalsamfunnet. Det er i for liten grad redegjort for de totale miljømessige konsekvenser som forsvarets aktivitet i området vil generere og flystasjonen spesielt. Rådmannen er også skeptisk til at man i så liten grad har tilrettelagt for tiltak som skal stimulere til økt bosetting og næringsutvikling i nærområdet. Analysene som ligger til grunn for denne reguleringsplanen tar ikke inn de positive kvaliteter Evenes flystasjon vil få, av et sterkt og levekraftig lokalsamfunn rundt basen. Verdien av økt bolyst i nærområdet vil kunne genere en større attraktivitet for å arbeide på basen, samt økt beredskap ved å ha korte avstander mellom basen og hjem.

Evenes kommune har så langt erfart at det i liten grad er villighet fra Forsvarsbygg til å vurdere gode løsninger for infrastruktur i og rundt basen. Vi har forståelse for at det er et kostnadsspørsmål for Forsvarsbygg. Vi ønsker å påpeke at det samme gjelder for Evenes kommune. Evenes kommune har i dag 250 abonnenter på avløpsnett i hele kommunen. Anlegget rundt basen er en del av det offentlige ledningsnett. Rådmannen mener derfor det er urimelig av Forsvarsbygg å velte kostnader over på kommunes abonnenter for behov som genereres som en følge av flystasjonens utbygging. Dersom utbygger ikke tar ansvar for dette, kan Evenes kommune ikke garantere for når de eventuelle utbyggingene som Forsvarsbygg forventer, vil kunne skje. Dette må tilpasses en forsvarlig økonomisk drift av kommunen og vurderinger opp mot den totale belastninger innbyggerne får på kommunale avgifter.

Rådmannen er svært bekymret for utviklingen i boligmarkedet som følge av oppbemanningsplanen til flystasjonen. Den vil presse prisene i leiemarkedet kraftig opp i ETS-området. Det er overveiende sannsynlig at Evenes kommune vil måtte ta ansvar for flere innbyggers boligbehov, da det vil skje en fortrenkning i markedet. Dette vil skje, dersom det ikke iverksettes snarlige tiltak fra Forsvaret for avbøtende tiltak. Evenes kommune vil være villig til å gå i dialog med Forsvaret om felles boligprosjekter, dersom dette er ønskelig fra Forsvaret sin side.

Rådmannen mener at Evenes kommune har vært en god vertskommune så langt i prosjektet, og vil tilstrebe å fortsatt være dette overfor Forsvaret/Forsvarsbygg. Rådmannen opplever på generelt grunnlag et godt og konstruktivt samarbeid mellom kommunen og Forsvaret/Forsvarsbygg. For å kunne forsvare den ekstra ressursbruken kommunen legger ned i dette samarbeidet, må også lokalsamfunnet oppleve å få noe igjen for denne reetableringen ut over økt støy, restriksjoner og trafikk. I de foreslåtte tiltak som er skissert i planbestemmelsene og gjennom delrapportene, kan det se ut som om det er få tiltak som vil gagne lokalsamfunnet på en positiv måte.

Rolf M. Lossius
Rådmann